

Inbreng wetsvoorstel aanpassing belastingstelsel waterschappen 10 september 2024

Op 10 september kan uw commissie inbreng leveren op de *Wijziging van de Waterschapswet, de Waterwet en de Algemene wet bestuursrecht in verband met het versterken van de toepassing van het profijtbegin-sel bij de watersysteemheffing, het geven van ruimte aan nieuwe ontwikkelingen en het oplossen van enkele knelpunten* (36 412). Na de technische briefing op 9 juli jl., licht de Unie van Waterschappen het wetsvoorstel graag aan u toe. De Unie van Waterschappen heeft een toelichtend filmpje gemaakt over het wetsvoorstel: <https://www.youtube.com/watch?v=6zCOWD6UPRI>

Aanleiding wetsvoorstel

Waterschappen zorgen voor veilig, voldoende en schoon oppervlaktewater in Nederland. Zeker in deze tijd van klimaatverandering brengt dat veel investeringen en hoge kosten met zich mee. De waterschappen hebben een eigen belastingstelsel waarmee zij hun taken zelfstandig bekostigen. Noodzakelijke investeringen in waterstaatkundige voorzieningen hoeven daardoor niet te concurreren met andere overheidsuitgaven. De waterschapsbelastingen worden door alle huishoudens en bedrijven betaald.

Wel kent het huidige belastingstelsel een aantal knelpunten. De Unie van Waterschappen heeft daarom in december 2020 een aanpassingsvoorstel aan de minister van IenW voorgelegd. De minister is daarop een wetgevend traject gestart, waarbij de voorstellen van de waterschappen zijn gebruikt om de knelpunten op te lossen en de waterschappen tegelijk ruimte te geven om meer te kunnen bijdragen aan de opgaven op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie.

Inhoud wetsvoorstel

Het wetsvoorstel wijzigt drie belastingen van de waterschappen: de watersysteemheffing, de zuiveringsheffing en de verontreinigingsheffing.

Met de watersysteemheffing wordt het geld bijeengebracht voor waterveiligheid en voldoende en schoon oppervlaktewater. Een van de achterliggende principes bij deze heffing is het profijtbeginsel: als je belang hebt bij de taken van het waterschap, betaal je mee aan de kosten. Volgens de huidige invulling van dit principe moeten de waterschappen de kosten van hun werk voor een belangrijk deel verdelen op basis van de waarde van de eigendommen van drie categorieën belastingbetalers: eigenaren van gebouwen ('gebouwd'), eigenaren van ongebouwde gronden ('ongebouwd', met name agrariërs) en eigenaren van natuurterreinen ('natuur').

Een kostenverdeling op basis van de waarde van onroerend goed brengt het belang bij de taken echter niet goed tot uitdrukking: de bijdrage van de betalende groepen kan als gevolg van de waardeontwikkelingen namelijk toe- of afnemen zonder dat daar meer of minder profijt bij de voorzieningen van het waterschap tegenover hoeft te staan. Dit is een knelpunt in het huidige stelsel.

Het voorstel dat dit knelpunt oplost gaat uit van verdeling van de kosten van het watersysteembeheer op basis van de kenmerken van het gebied en de manier waarop deze taak wordt uitgeoefend. Voor huishoudens geldt op dit moment al dat hun bijdrage afhankelijk is van een dergelijk gebiedskenmerk, namelijk de bevolkingsdichtheid. Dit verandert niet, maar voor de drie andere categorieën worden nu ook gebiedskenmerken als maatstaf voor het kostenaandeel geïntroduceerd. Waterschappen krijgen daarnaast binnen bandbreedtes bestuurlijke ruimte om de kostenaandelen desgewenst nog verder aan gebiedskenmerken aan te passen. Door het voorstel kunnen de tarieven voor alle betalende categorieën zich gelijkmatiger ontwikkelen dan in het huidige stelsel.

Een voorbeeld van een gebiedskenmerk waar rekening mee wordt gehouden is de hoeveelheid onbebouwde grond in een gebied. Als dit een groter deel van het gebied uitmaakt, betalen de eigenaren van deze gronden samen een groter aandeel van de kosten. Hetzelfde geldt voor natuur als het aandeel van natuurterreinen een groter deel van het waterschap beslaat.

Verder bevat het wetsvoorstel een bepaling op grond waarvan waterschappen voor woningen een ander tarief moeten hanteren dan voor bedrijfspanden, de zogenaamde tariefdifferentiatie gebouwd. Nu moeten waterschappen voor woningeigenaren en eigenaren van bedrijfspanden hetzelfde tarief gebruiken. Omdat de WOZ-waarden van woningen de afgelopen jaren echter veel harder zijn gestegen dan de WOZ-waarden van bedrijfspanden, zijn woningeigenaren een steeds groter deel van de lasten gaan dragen zonder dat daar meer profijt bij de voorzieningen van het waterschap tegenover stond. De tariefdifferentiatie gebouwd uit het wetsvoorstel zorgt voor een evenredigere verdeling van de lasten binnen de categorie gebouwd. Deze tariefdifferentiatie wordt alleen gebruikt om de verschillen in lastenontwikkeling te voorkomen die het gevolg zijn van verschillen in de waardeontwikkeling tussen woningen en bedrijfspanden.

De voorstellen voor de watersysteemheffing zorgen voor een beter uitlegbare aanslag en een gelijkmatiger lastenontwikkeling voor alle belastingbetalers

De zuiveringsheffing dekt de kosten van het zuiveren van rioolwater. De verontreinigingsheffing wordt in rekening gebracht als afvalwater rechtstreeks in oppervlaktewater wordt geloosd. De hoogte van deze belastingen wordt bepaald door de vervuilingswaarde van het afvalwater. Voor het vaststellen van de vervuilingswaarde van het afvalwater van bedrijven moeten volgens de huidige wetgeving stoffen worden gebruikt die belastend zijn voor mens en milieu. Waterschappen willen het gebruik van deze stoffen verminderen en daarom hebben zij alternatieven voorgesteld. Deze alternatieven zijn in het wetsvoorstel opgenomen.

Met de voorstellen om de zuiverings- en verontreinigingsheffing aan te passen bereiken we dat waterschappen en bedrijven in hun werk minder mens- en milieubelastende stoffen hoeven te gebruiken

Meer wensen en uitdagingen

De waterschappen zijn erg blij met het wetsvoorstel: hiermee worden de huidige knelpunten opgelost en de eerste stappen gezet naar een toekomstbestendigere bekostiging van het waterbeheer.

Wij hopen dat uw Kamer het wetsvoorstel spoedig aanneemt, zodat de waterschappen zekerheid hebben over het wetsvoorstel.

Naast de in het wetsvoorstel opgenomen punten zijn er meer wensen en uitdagingen in het waterbeheer waaraan de bekostiging een bijdrage kan leveren, aan de kant van de waterschappen en het rijk. De minister van Infrastructuur en Waterstaat zal de Tweede Kamer voor het einde van dit jaar informeren over de vormgeving van dit vervolgtraject.

Meer informatie:

Tessa Maas, 0651 382490

tmaas@uvw.nl